

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เรา การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต คือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ บุคคลที่จะอยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข จะต้องเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ต้องรู้จักคิด รู้จักทำเป็น รู้จักแก้ปัญหาได้ และปฏิบัติในวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสม จึงจำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพ และในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่การส่งข้อมูลมีความรวดเร็ว เทคโนโลยีเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้รับ รวบรวม วิเคราะห์และสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างละเอียด เป็นผลที่ทำให้ความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะช่วยผู้เรียนทุกคนได้รับทักษะที่เพิ่มมากขึ้น ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการวิเคราะห์ตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงที่ซับซ้อน ความจำเป็นที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ครูผู้สอนจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551 : 35-37)

ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างค่านิยมทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบ ต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้น สำหรับท้องถิ่น และสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบ และทิศทาง ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ พร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกและเป็นกลไกสำคัญในการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้า ทางวิชาการ ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ ยังเป็นหลักสูตร ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงกำหนด ให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริงในทุก ๆ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ทุกระดับช่วงชั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ หนึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การปรับตนเองกับสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมือง ที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญอกงาม และนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมใน สังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้วยังช่วยนำความรู้ทางจริยธรรมหลักธรรม ทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี ความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1-2) มีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย และ วุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิด ของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย เน้นแนวคิดที่สำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ โดยการ เชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีต และปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดการเรียนการสอนที่ทำทนาย และ จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ตัดสินใจสร้างสรรค์ความรู้ ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 31-32)

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา

ที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความมั่นใจในการดำเนินการเรียนการสอน เพราะจะลดเวลาในการเตรียมการล่วงหน้า ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมมากขึ้น สามารถถ่ายทอดประสบการณ์และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ดี และนอกจากนี้ยังสามารถช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่ขาดแคลนครูได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 24) ในปัจจุบันนักการศึกษาและนักวิจัย ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในบทบาทเป็นผู้สอนอย่างกว้างขวาง ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2541 : 2-3) พบว่า การเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ มีบทบาทเป็นผู้สอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบปกติที่ใช้ครูเป็นผู้สอน มนุษย์พยายามที่จะใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ได้ ประโยชน์สูงสุดจึง ได้ทำการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์หลาย ๆ เครื่องเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยน และใช้งานข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกันได้ โดยผ่านทางสายส่งสัญญาณในระบบ จึงเกิดเป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หลาย ๆ จุด จนในปัจจุบันกลายเป็นเครือข่ายที่ครอบคลุมองค์กรทั่วโลก ที่รู้จักกันในนาม อินเทอร์เน็ต (Internet) เว็บ (Web) หรือ เวิลด์ไวด์เว็บ (WWW : World Wide Web) เป็นบริการหนึ่งของอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นหลังบริการอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต นอกจากจะส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาผ่านเครือข่ายการอภิปรายผ่านกระดานข่าว การอ่านข่าว การค้นข้อมูล และการถ่ายโอนเพิ่มข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่าย หรือการสอนบนเว็บ มาจากภาษาอังกฤษว่า Web Based Instruction (WBI) เป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา โดยการสอนบนเว็บจะประยุกต์ใช้คุณสมบัติและทรัพยากรของ เวิลด์ไวด์เว็บ ในการจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนที่จัดผ่านเว็บนี้ อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของกระบวนการเรียนการสอนได้ (สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร: <http://gotoknow.org/blog/EDtechnology/35497>. 25 มิถุนายน 2549)

ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนอนุคุณนารี มีจุดมุ่งหมายให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลของผู้เรียนจากบันทึกผลการเรียน (ปพ.5) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านมา ทั้งจากการประเมินด้วยผลคะแนนแบบทดสอบระดับชาติ (NT) และจากการ

ประเมินตามสภาพจริงจากแผนการจัดการเรียนรู้ (ปพ.5) พบว่า นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ (จันทร์ลดา วันชูเพลลา. 2551 : 36) ทั้งนี้เป็นผลจากสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้น้อย ทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนไม่สามารถทบทวนความรู้ที่เรียนผ่านมาได้ และไม่สามารถศึกษาหาความรู้ใหม่หรือหัวข้อใหม่ที่ต่อเนื่องกันมาล่วงหน้าได้ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งของผู้เรียน จากการสำรวจสภาพของการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของ โรงเรียนอนุคุณนารี พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา คือประเด็นด้านคุณลักษณะของเนื้อหา เนื่องจากลักษณะเนื้อหาของวิชาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในเรื่อง พระธรรม เป็นรูปแบบนามธรรม ทั้งยังเป็นเรื่องใกล้ตัว เนื่องจากพระพุทธ ศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทย เพราะประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่ต่างนับถือศาสนาพุทธ แต่ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาของวิชาพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง และเนื้อหาของวิชาพระพุทธศาสนาดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้น้อย ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งของผู้เรียน ประเด็นด้านครูผู้สอน พบว่าส่วนใหญ่จะดำเนินการสอนแบบบรรยาย สื่อการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนาดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้น้อย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นที่น่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้น้อย ประเด็นด้านผู้เรียน พบว่าผู้เรียน ไม่กล้าถามปัญหาจากครูผู้สอน โดยตรงเมื่อไม่เข้าใจ สื่อที่มีอยู่ไม่น่าสนใจทำให้ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ และครูผู้สอนจะต้องคอยทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านไปแล้ว และไม่สามารถศึกษาหาความรู้ใหม่ หรือหัวข้อใหม่ที่ต่อเนื่องล่วงหน้าได้เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถ ค้นคว้าจากแหล่งบริการการศึกษาได้ตลอดเวลา (จันทร์ลดา วันชูเพลลา. 2551 : 36)

จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยพบ ในการจัดการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ของ โรงเรียนอนุคุณนารี และความสำคัญของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัย จึงได้พัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว ประกอบการจัดการเรียนรู้เรื่อง พระธรรม ของผู้เรียน โดยบทเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนานี้ นอกจากจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ได้แล้วผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาด้วยตนเองได้ ในขณะที่เดียวกันบทเรียน จะช่วยสร้างความมั่นใจในการสอนแก่ผู้สอนอื่น ๆ ที่สอนในสาระเดียวกัน และสร้างมาตรฐานในการจัดการเรียนรู้สาระนี้ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าการจัดการเรียนรู้โดยบทเรียนซึ่งเป็นบทเรียนแบบมัลติมีเดีย มีทั้งภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และประกอบด้วยเนื้อหาที่สมบูรณ์ครบถ้วน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ จะสร้างความเข้าใจ

ให้ผู้เรียน เกิดความอยากเรียน มีความสุขกับการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเข้าใจใน เนื้อหามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย เรื่อง พระธรรม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อประเมินคุณภาพบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น
6. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนของผู้เรียนหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุคุณนารีอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 13 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุคุณนารี ที่เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ใช้ได้มา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก จำนวน 50 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

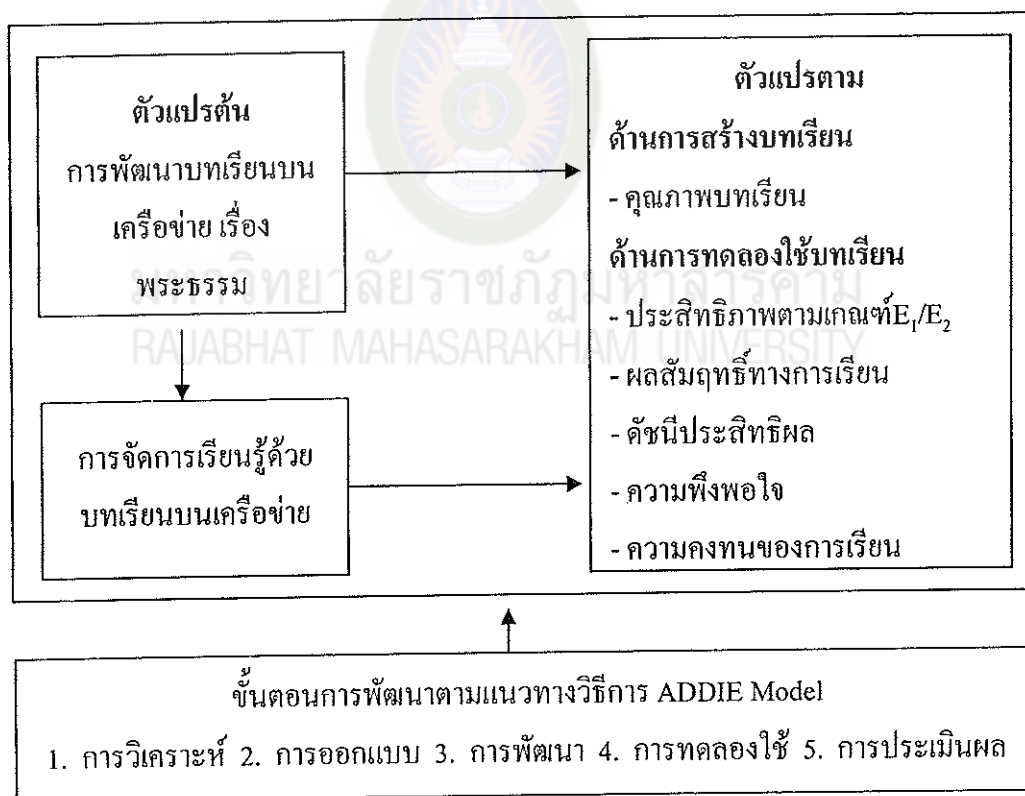
การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ระหว่างเดือน มิถุนายน – กันยายน 2552

3. กรอบเนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย มีดังนี้

- 3.1 เรื่องที่ 1 ความหมายของพระไตรปิฎก
- 3.2 เรื่องที่ 2 องค์ประกอบและสาระสำคัญของพระไตรปิฎก
- 3.3 เรื่องที่ 3 เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก
- 3.4 เรื่องที่ 4 พุทธศาสนสุภาษิต
- 3.5 เรื่องที่ 5 คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดรูปแบบ ADDIE Model ของรูดเดอริค ซิมส์ (Roderic Sims) แห่งมหาวิทยาลัยซิดนีย์ (พิศุทธา อารีราษฎร์. 2550 : 64) อธิบายโดยแสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่จะศึกษา ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภูมิที่ 1 ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ และการประเมินผล

โดยในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาบทเรียน และตัวแปรตามจัดแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้
 ด้านการสร้างบทเรียน ได้แก่ คุณภาพบทเรียนที่พัฒนาขึ้น และประสิทธิภาพ
 ของบทเรียนตามเกณฑ์ E_1/E_2

ด้านการทดลองใช้บทเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดัชนีประสิทธิผล
 ความพึงพอใจและความคงทนของการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทเรียนบนเครือข่าย หมายถึง การใช้โปรแกรมสื่อสารหลายมิติ ที่อาศัย
 ประโยชน์จากคุณลักษณะและทรัพยากรของอินเทอร์เน็ตและเว็ลด์ไวด์เว็บมาออกแบบ
 เป็นเว็บเพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย
 เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่สามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นบทเรียน
 ที่ประกอบด้วยภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว นำเสนอเนื้อหาเรื่อง พระธรรม ของผู้เรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุคุณนารี อำเภอเมือง จังหวัด
 กาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วยจำนวน 5 เรื่องดังนี้

- 1.1 เรื่องที่ 1 ความหมายของพระไตรปิฎก
- 1.2 เรื่องที่ 2 องค์ประกอบและสาระสำคัญของพระไตรปิฎก
- 1.3 เรื่องที่ 3 เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก
- 1.4 เรื่องที่ 4 พุทธศาสนสุภาษิต
- 1.5 เรื่องที่ 5 คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเครือข่าย หมายถึง ความสามารถของสื่อในการ
 สร้างผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามระดับที่คาดหวัง โดยการทำแบบทดสอบ
 หรือแบบฝึกหัดระหว่างสื่อและแบบทดสอบหลังเรียน ในงานวิจัยนี้ประสิทธิภาพของบทเรียน
 บนเครือข่าย เรื่อง พระธรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 ใช้เกณฑ์ 80/80

- 2.1 E_1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 80
- 2.2 E_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังเรียนครบทุกเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแสดงออก
 โดยการทำแบบทดสอบให้ถูกต้องหลังจากได้ผ่านการศึกษจากสื่อแล้วถ้าผู้เรียนแสดงออก
 ถึงความสามารถมากโดยทดสอบแล้วได้คะแนนสูงจะถือว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 ซึ่งความสามารถที่มีของผู้เรียนนี้เป็นผลมาจากการได้ศึกษาเนื้อหาความรู้

จากสื่อในการวิจัยนี้คือผลของคะแนนจากการประเมินผู้เรียนหลังจากศึกษาจากบทเรียนจบแล้ว โดยพิจารณาพัฒนาการด้านความรู้ของผู้เรียนจากคะแนนความสามารถของผู้เรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่และอาจกระทำการบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ความรู้สึกของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อบทเรียน เรื่อง พระธรรม หลังจากที่ได้รับจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยวัดค่าเป็นคะแนนจากการทำแบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

5. ความคงทนของการเรียน หมายถึง การคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถของผู้เรียนที่จะระลึกถึงความรู้ที่เคยมีประสบการณ์ที่ผ่านมาหลังจากเวลาผ่านไปชั่วระยะเวลา 7 วัน และ 30 วัน โดยเริ่มนับจากวันที่สอบหลังเรียน (post-test)

6. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบจากคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางความเชื่อเจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ค่าแสดงความก้าวหน้าของการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่าย เรื่อง พระธรรม ที่พัฒนาขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนกับคะแนนเต็ม

7. คุณภาพของบทเรียน หมายถึง บทเรียนบนเครือข่าย เรื่อง พระธรรม ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาระดับความเหมาะสม โดยงานวิจัยนี้ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ประโยชน์การวิจัย

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ มีความเข้าใจ ในสาระที่เรียน ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูคนอื่น ๆ ในการจัดทำนวัตกรรมและพัฒนาการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น